

JOAN F. MIRA

“El piadós pelegrí podrà resseguir, una vitrina darrere de l'altra i acomboiat per la litúrgia cantada, les diferents variants de faldetes i calçons que els grecs es posaven quan saltaven de muntanya en muntanya degollant infidels. Podrà contemplar la més extensa varietat de punyals, espases, escopetes, pistoles i trabucs amb què els enemics de la pàtria i de la fe ortodoxa eren despatxats cap a l'infern.”

Sobre monjos i turcs. 1

Moltíssims metres per damunt dels caps dels visitants, dos monjos barbuts naveguen en una caixa o barqueta penjada de cables horitzontals, una mena de funicular rudimentari que uneix el que en podríem dir “terra ferma” amb el cim de la roca on s'eleva el monestir de Gran Meteora. Vostès, si no coneixen personalment (cosa normal: jo no hi havia estat fins fa pocs dies) aquests prodigis increïbles de l'arquitectura monàstica, almenys els han vist en fotografies o en documentals: són aquells petits monestirs construïts al capdamunt d'enormes roques verticals, que formen un dels paisatges geològics i místics més impressionants del planeta. El món ha estat sempre ple de bojós, divins o humans, com aquells monjos medievals que ací van construir convents i esglésies amb murs i parets impossibles a plom d'altíssims precipicis de roca: un petit monestir a manera de corona sobre cada penyal. Així, els viatgers –escassos, afortunadament, fora de la temporada turística– pugen un a un per escaletes tallades en la roca, mentre els monjos continuen impertorbables la seua navegació funicular; després, com és habitual en aquests casos, els mateixos viatgers tafanegen per la casa, per la cuina, el celler, la fusteria, i sobretot l'església. Una esglesieta grega bizantina, ortodoxa, com en vulguen dir, tan diferents de les esglésies llatines: un espai molt petit, tot cobert de pintures llampants, d'escenes amb tota la varietat imaginable de martiris, amb sants esquarterats, rostits, decapitats, arrossegats, penjats, crucificats, i després, sota la cúpula del creuer, els sants triomfants al cel, ben guanyat amb tant de patiment, i un rostre enorme de Crist que ho contempla tot des de l'altura. Ni un pam de mur, en aquestes esglesietes, no està lliure de color viu o apagat de pintura, i hi ha una olor espessa d'encens i de cera, com ha de ser en una església habitada i activa de molts segles ençà. En un racó del temple, un monjo molt vellet i menut, d'ampla barba blanquíssima, beneïx els fidels que s'hi agenollen davant i fan el senyal de la creu amb tres dits, començant pel muscle dret. M'agenolle i em senye, el monjo sant em beneïx el cap amb paraules que no entenc, i llavors se suposa que tot és pau celestial, quietud, harmonia amb les esferes de la divinitat.

Fins que el viatger visita el petit museu de la casa. El museuet del monestir és una sola sala llarga, amb vitrines al centre i als costats, i amb una música constant de cants litúrgics amb les conegudes veus profundes dels cors de monjos ortodoxos: la festa de Pasqua, la glòria de Déu. I el museu és un museu militar. No un museu dedicat a les belles imatges sagrades, ni a paraments d'església, ni a llibres i manuscrits, ni a la història de la vida monàstica: és un museu dedicat a la història de com els grecs liquidaven turcs amb la més gran eficàcia possible. El piadós pelegrí (i n'hi havia uns quants, inclosos un grup de russos, embolicats en una bandera) que visite el museuet dels monjos podrà resseguir, una vitrina darrere de l'altra i acomboiat per la litúrgia cantada, les diferents variants de faldetes i calçons que els grecs es posaven quan saltaven de muntanya en muntanya degollant infidels. Podrà contemplar la més extensa varietat de punyals, espases, escopetes, pistoles i trabucs amb què els enemics de la pàtria i de la fe ortodoxa eren despatxats cap a l'infern. Podrà admirar les diverses banderes i estendards dels combatents hel·lènics, i una profusió de documents, gravats del segle XIX amb turcs derrotats i grecs victoriosos, estampes de monjos dirigint l'assalt, fotografies de les guerres de principis del segle XX amb més grecs canonejant o liquidant més turcs, i altres amenitats per un estil. Vostès poden pensar que és estrany, tot això. Però a Grècia és perfectament normal.